

**TIPURI DE MIȘCĂRI DE POPULAȚII
ÎN SECOLELE XX ȘI XXI ȘI CAUZELE LOR
- PROIECT DIDACTIC -**

Adriana Leahu

Predarea istoriei și educația pentru cetățenie democratică în România este un proiect EURO CLIO/ MATRA/ CENTRUL EDUCAȚIA 2000+ care se derulează în România în perioada iunie 2003 – iunie 2006. Proiectul urmărește să contribuie la realizarea unor schimbări majore în domeniul predării istoriei și a educației pentru cetățenie democratică în România. Proiectul este structurat pe două componente: elaborarea și implementarea de noi materiale didactice și constituirea unui grup de formatori și persoane-resursă, care vor asigura continuitatea procesului de modernizare în predarea istoriei. În ceea ce privește prima componentă s-a elaborat un pachet educațional alcătuit din cinci module după cum urmează:

- „Mișcări de populații în secolul XX-XXI”
- „Democrația și drepturile omului”
- „Cooperare și conflict”
- „Mesajele culturii secolului XX”
- „Dialoguri culturale”.

Prin activitatea pe care o prezentăm facem o propunere de abordare metodologică a unui conținut din modulul „Mișcări de populații în secolele XX-XXI” – autor Ecaterina Stănescu, Colegiul Național „Mihai Eminescu” București.

PROIECT DE TEHNOLOGIE DIDACTICĂ

Argument: „Migrația trebuie cunoscută și înțeleasă și de elevii noștri, pentru că în România, credem noi, ea este încă percepută deformat în urma prezentării numai a situațiilor extreme; sunt cunoscute doar cei care s-au realizat în mod spectaculos și cei care sunt restituiți, prin transporturi „speciale”.

Clasa a VII-a A

Liceul de Artă „George Apostu” Bacău

Obiectul – Istorie Universală

Propunător: Adriana Leahu

Tema: - Modulul: Mișcări de populații în secolele XX-XXI – Tipuri de mișcări de populații în sec. XX și XXI și cauzele lor (Pachet

educațional – autor Ecaterina Stănescu, Colegiul Național „Mihai Eminescu” – București).

Obiective:

1. Să înțeleagă și să folosească corect în diferite contexte cuvintele cheie: migrant, emigrant, imigrant, migrație legală, ilegală, migrație economică, migrație globală, migrație virtuală, migrație forțată, migrație voluntară.
2. Să identifice principalele cauze care determină migrațiile contemporane.
3. Să utilizeze critic sursele.
4. Să evalueze diferite puncte de vedere manifestând flexibilitate, independență în gândire.
5. Să manifeste empatie și toleranță.

Resurse: Harta, fișe de lucru, presă scrisă, imagini.

Metode și tehnici: Brainstorming, învățarea prin descoperire, joc de rol (conferința de presă) lucrul în grupe.

Desfășurarea activității

Secvența 1 – 5’ – cuvânt cheie Migrație

1. Elevii răspund la întrebarea „Ce (migrații) deplasări de populații cunoașteți de la orele de istorie din cultura voastră generală (lecturi, TV).
 - *Brainstorming* – fiecare răspuns este notat pe tablă de elevul care îl formulează.
 - Profesorul enunță și notează pe tablă tema pusă în discuție „Tipuri de mișcări de populații în sec. XX – XXI și cauzele lor”

Secvența 2 – 10’

1. Elevii sunt împărțiți în 5 grupe.
2. Profesorul distribuie fiecărui elev un glosar cu termeni – cuvinte cheie și fișe de lucru.
3. Sarcini de lucru: - fiecare grupă trebuie să descopere tipul de migrație care este prezentat în sursă și să-și argumenteze decizia.
4. Profesorul notează pe tablă tipurile de migrații descoperite de elevi.

Secvența 3 – 5’

Cauzele migrațiilor – *Brainstorming* – pe grupe.

- o Raportorul fiecărei grupe prezintă cauzele descoperite și le notează pe tablă pe cele care nu se repetă.

- Profesorul reformulează și completează răspunsurile elevilor.

Secvența 4 – 2'

Sarcini de lucru:

- a). Cele 5 grupe trebuie să identifice tipul de migrație voluntară sau forțată din sursele pe care le au la dispoziție.

Secvența 5 – 25'

Profesorul distribuie fiecărei grupe câte un articol din presa cotidiană (care face referiri la statistici ale plecărilor la muncă în străinătate, destinațiile predilecte, speranțele celor care pleacă, greutățile celor care rămân, riscurile la care se expun, migrația legală și ilegală, reușite).

Sarcini de lucru:

Grupa 1

Așteptări și dezamăgiri ale migranților.

Grupa 2

Principalele motive pentru migrația românilor în străinătate – factori care favorizează migrarea forței de muncă (interni și externi).

Grupa 3

Riscurile migrației ilegale (clandestine).

Grupa 4

Locurile de muncă pentru migranți. Explicați expresia „Toate drumurile duc la Roma” folosită în legătură cu migrația contemporană.

Grupa 5

Problemele din familiile migranților – ce se întâmplă cu copiii rămași acasă?

Pentru a-i ajuta în rezolvarea acestor sarcini se organizează „O conferință de presă” susținută de un coleg din școală care are părinții plecați la muncă în străinătate. Acesta va răspunde la cel mult două întrebări din partea fiecărei grupe de „jurnaliști”.

Întrebările vor fi formulate în legătură cu sarcinile de lucru primite.

Fiecare grupă își va prezenta rezultatele activității în 2 minute.

Temă pentru acasă: Întreprindeți timp de 2 săptămâni un sondaj printre colegii cl. V-VIII din școala noastră pentru a realiza o statistică privind numărul celor ai căror părinți (unul sau amândoi) sunt plecați la muncă în străinătate.

Evidențiați după interviuri cu cei în cauză dacă și cum s-a schimbat viața lor după plecarea părinților.

GRUPA 1

Costel Șerban, 27 de ani, s-a realizat în Italia. Din necalificat, șef-constructor la Roma

„Am venit în Italia cu mărfarele. Din Ungaria am luat un marfar până la Ljubljana, apoi un altul până la granița cu Italia. Am stat câteva luni, m-am întors acasă, apoi iar am încercat să vin, tot cu mărfarele. M-au prins slovenii, mi-au dat interdicție și m-au trimis acasă. Am împrumutat 300 de mărci, din care 50 i-am lăsat soției, și am plecat din nou. În februarie 1998 am plecat iarăși din Ungaria la Ljubljana, tot cu mărfarul, dar de la Ljubljana am luat un taxi până la granița Italiei.

Eram un om disperat când am ajuns la Guidonia, lângă Roma. Cu ultimii bani mi-am luat două chifle și un iaurt. Câteva luni am muncit pe apucate, cu 50.000 de lire pe zi. Tot căutând, am găsit o echipă de fierari- betoniști din Napoli, vestiții „carpentieri napoletani”, care m-au luat cu ei la muncă. Acolo am avut șansa să „fur”, meserie. Șeful napoletanilor m-a luat ca ajutor”.

După câțiva ani de muncă Costel Șerban botezat de italieni “Constantino” este acum șeful unei echipe de constructori români care lucrează la 5 blocuri de locuințe din Roma.

Sursa: Evenimentul Zilei, 25 noi.2002.

GRUPA 2

Țările de Jos au cunoscut două valuri migratoare legate de decolonizare. Primul este declanșat de independența Indoneziei, în anul 1949. Obținerea independenței s-a făcut în condiții care, deși nu dramatice, au fost destul de tensionate, influențând situația olandezilor născuți în colonie și a numeroșilor euro-asiatici (metiși numiți de obicei „olandezi indonezieni,”)care nu-și mai găsesc locul în noua republică. Deteriorarea relațiilor dintre Indonezia și Țările de Jos după 1949 a determinat aproximativ 280.000 de persoane să părăsească arhipelagul, unde nu-și mai puteau menține situația oarecum privilegiată pe care o avuseseră. Aproximativ două treimi dintre cei care s-au deplasat erau olandezi indonezieni. Fără speranța de a mai putea reveni, ei s-au îmbarcat către o metropolă îndepărtată și rece, pe care cei mai mulți dintre ei nici nu o văzuseră vreodata.

GRUPA 3

.Mărturia lui J.L.K., migrat în România din Congo-Brazaville

Experiența mea ca refugiat este una pentru care cuvintele nu sunt de ajuns. Părăsind totul, familie, prieteni, mă aflu acum în această țară (Romania, 1999) în care nu cunosc pe nimeni, nici chiar limba, trăind prin bunăvoința organizațiilor internaționale și a guvernului. Înainte de a-mi părăsi țara lucram într-o societate aviatică și aveam toate condițiile pentru o viață bună. Atunci când a izbucnit războiul, eram, cu probleme de serviciu, într-un alt oras. A fost șansa mea deoarece toți colegii mei au fost omorâți de un obuz care a atins clădirea firmei. Cu ajutorul unor prieteni am reușit să părăsesc țara abandonând totul și, dintr-o țară în alta, sunt acum în România.

Calvarul vieții mele au fost cele două luni petrecute într-o pădure, fără hrana sau medicamente. Am văzut copii murind de foame, bătrâni abandonați pentru că nu aveau

puterea să fugă. Viața nu mai avea nici un sens, ființa umana nu mai valora nimic. Omul devenise un animal sălbatic trăind în pădure.

Acesta a fost calvarul vieții mele înainte de sosirea în România.

GRUPA 4

Deplasarea întreprinderilor favorizată de fenomenul globalizării provoacă o formă nouă de migrație ce poate fi numită „migrația cadrelor”. Mii de persoane cu înaltă calificare, personal de înalt nivel, directori de firme, manageri, specialiști, etc., migrează în contextul unei mobilități legate de desfășurarea investițiilor pe scară planetară. Aceștia formează o categorie de persoane provocată de migrație și care este în continuă creștere. Acești străini care au un nivel social înalt nu sunt percepuți ca „imigranți” pentru ca acest termen implică o poziție socială modestă. Ei sunt „internaționali” ceea ce este cu totul altceva. În categoriile sociale înalte a fi străin, a veni din străinătate, a vorbi limbi străine, a avea prieteni de toate naționalitățile reprezintă nu stigmate ci avantaje, cultivate și puse în evidență. Aceste cadre expatriate sunt câștigătorii procesului de globalizare.

Ann Catherine Wagner, Itineraire au coeur des elites de la mondialisation, in *Petition*, nr. 2, Paris, 1998.

GRUPA 5

O dată cu apariția Internetului, lumea a început să converseze fără să mai fie împiedicată de distanțe, țara în care se află, timpul zilei, vremea de afară, etc. S-a descoperit că e mult mai ușor să-ți trimiți mesaje prin e-mail decât să dai bani pe timbre sau pe telefoane internaționale.

În ultima vreme, comunitățile virtuale există sub formă de chat sau forumurile (preferatele mele). Deși îmi place chat-ul, n-am prea mult timp să-l folosesc, așa că întru on-line doar de placere fără să caut ceva special. (Revista *Level*, 2002).

Sarcini de lucru:

1. Citiți cu atenție glosarul de termeni și descoperiți ce tip de migrație prezintă sursa din fișa voastră. Argumentați.
2. Care dintre cauzele migrațiilor contemporane se regăsesc în sursa dată?

Secvența 5

GRUPA 1

„Fiecare român ajunge la un moment dat să doarmă pe sub poduri și să îndure umilințe peste umilințe”.

Dumitru Crăciun, emigrant român din Italia – *Evenimentul Zilei* – 23.X.2005.

„În România am avut o mică societate, cum afacerile nu au mers am plecat în Italia. Aici am început de la munca de jos. Am dormit pe sub poduri, am mâncat la caritate, experiențe prin care au trebuit mulți români. Am găsit un loc de hamal la un angro de fructe din Torino. Munceam

de la 1,00 noaptea până a doua zi la prânz pentru 800 mii lire pe lună”.

Mihai Cristofor – *Evenimentul Zilei* – 23. X. 2005.

GRUPA 2

Efectele migrației forței de muncă sunt benefice pentru economia României, cu condiția ca aceasta să fie temporară și fondurile aduse în țară să fie investite.

Principalele motive pentru care românii aleg să muncească în străinătate sunt salariile reduse, nivelul ridicat al șomajului urban și cel al șomajului ascuns, neinclus în statistici. Cei care se întorc în țară folosesc câștigurile din străinătate pentru a-și achita mai întâi datoriile, apoi cumpără case, mașini, electrocasnice, iar pe locul trei al priorităților se află investițiile în educația copiilor.

„Migrația forței de muncă nu are legătură cu integrarea României în U.E., dar este favorizată de deschiderea grupării de către România”, a afirmat Daniel Dăianu, fost ministru al Finanțelor. El a mai arătat că există o serie de factori care favorizează migrarea forței de muncă, unul dintre aceștia fiind îmbătrânirea populației din U.E.

Ziarul „Gândul” – 18. X. 2005.

GRUPA 3

Planuri de drum pentru Italia.

„De obicei românii pleacă în străinătate convingși de poveștile celor care se întorc în țară și descriu o viață roz. Nu este așa „, ne-a declarat Dumitru Crăciun. Indiferent de planurile de la plecare, românii trebuie să facă tot posibilul să ajungă în Italia „cu un contract de muncă chiar și pentru trei luni”. Și asta pentru că asigură „cazare, de obicei gratuită, masă contra cost și un salariu sigur”. Abia „după 3 luni, dacă au strâns destui bani și au ceva cunoștințe, doritorii pot rămâne clandestin”. Din acel moment riscurile cresc simțitor. Angajatorii profită de pe urma celor rămași exploatându-i, neplătindu-i la timp și șantajându-i cu repatrierea. Raziile carabinierilor devin un veritabil dușman, iar prietenii se pot transforma peste noapte în turnători la poliție.

***Evenimentul Zilei* – 23. X. 2005.**

GRUPA 4

Unde se poate lucra în Italia.

Femeile se pot angaja ca îngrijitoare non stop la bătrâni. De aceea, este bine de reperat o bătrână care se poate mișca, pentru că persoanele imobilizate la pat pot umple tot timpul șederii. Femeile care îngrijesc o persoană în vârstă fac de mâncare, spală, calcă, fac curat și uneori cumpărăturile. La toate acestea se adaugă îngrijirea bătrânei care trebuie dusă la baie, supravegheată, spălată. Bărbații se pot angaja pe șantier și lucrează 10 ore/ zi. Dacă li se oferă de muncă în plus nu trebuie să refuze chiar dacă nu se pricep. Un alt domeniu de activitate pentru bărbați este agricultura, unde joburile sunt sezoniere.

***Evenimentul Zilei* – 23. X. 2005.**

GRUPA 5

Sarcină de lucru:

Evidențiați problemele pe care le au copiii rămași acasă după plecarea părinților la muncă în străinătate – pe baza răspunsurilor la interviu și din ceea ce știți de la prietenii și colegii voștri.

GLOSAR DE TERMENI

Colonizare :transformarea în colonie a unui teritoriu sau a unei țări.

Decolonizare : proces socio-economic, specific epocii contemporane, care constă în destrămarea sistemului colonial și obținerea independenței de către fostele colonii.

Deportare:trimiterea forțată, într-o regiune îndepărtată, ca măsură represivă.

Discriminare: Rezultat al unor acte voluntare sau involuntare care provoacă inegalități între grupurile sociale astfel încât unele sunt respinse. Discriminarea poate fi de natură economică sau rezultat al intoleranței și rasismului.

Emigrare: Mișcarea de migrare care se realizează dintr-o țară către exterior.

Imigrant:Individ care a părăsit țara de origine și se așează într-o țară de primire.

Imigrare: Sosirea într-o țară pentru stabilirea statornică.

Migrant: Individ care migrează fie în interiorul unei țări, fie dintr-o țară în alta, pentru a se instala.

Migrație: Deplasarea unui individ dintr-o regiune în alta sau dintr-o țară în alta pentru a se instala.

Migrație(definiție demografică): Mișcarea unor persoane dincolo de anumite limite pentru a se stabili permanent în altă parte.Este subdivizată în migrație internațională și migrație internă (în interiorul aceleiași țări).

Migrația economică este determinată de interesul țării de primire de a beneficia de mâna de lucru ieftină a migranților pentru propria construcție sau reconstrucție economică și pentru a micșora presiunea inflaționistă a salariilor; la rândul lor, migranții vor să beneficieze de prosperitatea materială adusă de munca lor mai bine plătită într-o țară străină precum și de posibilitatea afirmării profesionale.

Migrația provocată de globalizare este o variantă foarte modernă a migrației economice fiind legată de multiplicarea rețelelor economice, mediatice și culturale. Intreprinderile se deplasează acolo unde mâna de lucru este mai ieftină. Această deplasare antrenează și migrația cadrelor de conducere, cu o înaltă calificare, specialiști cu un alt statut decât cel al oamenilor care caută un loc de muncă mai bine plătit decât în țara de origine.

Migrația virtuală este și ea un tip foarte modern de nomadism, urmare a dezvoltării tehnologiei comunicațiilor, a Internetului în special.

Migrația provocată de colonizare și decolonizare este o variantă a migrației forțate, dar pentru că aici intervin și motive etnice, culturale, economice, este considerată un tip de sine stătător. Este provocată de decolonizare, procesul prin care, după al doilea război mondial, și mai ales în anii 1960-1970, fostele colonii și-au redobândit, prin diplomație sau forță, independență. Noua situație politică i-a determinat pe europenii care desfășurau diferite activități în colonii să revine în țările de origine. Pe lângă ei vin în Europa și mulți băștinași, datorită legăturilor lingvistice, istorice și, mai ales, din

dorința de a scăpa de dificultățile economice ale țărilor lor.

Migrație internă: Părăsirea unei unități administrative a unei țări (spre exemplu departament) pentru a se stabili într-o altă unitate administrativă.

Migrație forțată: Migrație provocată de cauze care nu țin de libera voință a individului, cum sunt diferite tipuri de persecuții, războaie, etc.

Refugiat: Individ care, din diverse motive, și-a părăsit țara de origine și căruia conform legilor azilului dintr-o anumită țară, i s-a acordat statutul de refugiat.

Xenofobie: sentiment sau comportament ostil față de străini.